

DR. DENİZ AKÇAY: 'SEVR ÖNCESİ GÖRÜŞMELERDE ERMENİ İDDİALARI GÜNDEME GELMEDİ'- Anadolu Ajansı - 01.10.2018

Deniz AKÇAY

Blog No: 58
01.10.2018

Anadolu Ajansı,

Röportaj: Murat Paksoy

01.10.2018

Uzman Hukukçu Dr. Deniz Akçay, "Osmanlı Devleti'nin davet edilmediği Sevr Antlaşması hazırlık görüşmelerinde Ermeni temsilcileri de bulunuyordu. Bu temsilciler, burada soykırım iddiaları üzerinde kesinlikle durmamıştır." dedi.

Türkiye'nin Avrupa Konseyi nezdindeki Strazburg Daimi Temsilciliği'nde Uzman Hukukçu statüsüyle çalışan ve 1998 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla "Ortak Hükümet Ajanı" sıfatıyla görevini sürdürdükten sonra emekli olan avukat Dr. Deniz Akçay, "Sevr Antlaşması Hazırlık Görüşmelerinde 1915 Olayları Konusu ve Bugünkü Uluslararası Yargı Kararlarına Göre Değerlendirilmesi" konusundaki çalışmalarına ilişkin AA muhabirine değerlendirmelerde bulundu.

Akçay, Strazburg'da Türkiye aleyhindeki başvuruların Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki (AİHM) incelenme süreçlerine diğer hukukçularla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin temsilcisi olarak katıldığını anlatarak, burada Türkiye temsilcisi olarak özellikle AİHM'le komisyonun birleştirilmesi ve yeni normatif standartlar benimsenmesi çerçevesinde çalışmalarının olduğunu aktardı.

Sevr Antlaşması'nın, Birinci Dünya Savaşı sonrasında müttefik devletleri ile Osmanlı İmparatorluğu hükümeti arasında Ağustos 1920'de imzalandığını hatırlatan Akçay, antlaşma taslağının gerek Osmanlı Devleti gerekse İttifak Devletleri tarafından

onaylanmadığını kaydetti.

Deniz Akçay, söz konusu metnin Kurtuluş Savaşı'nın sonunda 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması'yla tamamen "ölü doğan bir belge" olarak kaldığını anlattı.

Sevr Antlaşması'nın hazırlık görüşmelerinin 1915 olaylarının gerçekliği ve boyutu hakkında ileri sürülen iddialar açısından önemli olduğuna işaret eden Akçay, son dönemde, 1915 olaylarıyla bağlantılı iddialar çerçevesinde ileri sürülen sayılarla Sevr görüşmelerinde Fransa ve İngiltere tarafından ortaya atılan sayılar arasında hiçbir ilişki bulunmadığını söyledi.

Akçay, olayların cereyan şekli konusunda da müttefik devletlerin söyleminde belirli bir anlatıma rastlanmadığına vurgu yaparak, Sevr hazırlık görüşmelerinde 1915 olayları konusunda İngiltere ve Fransa'nın herhangi bir sistematik analizleri bulunmadığı gibi bu konuya belirli bir sorumluluk saptamasında bulunmak amacıyla da eğilmediklerini dile getirdi.

"Görüşmelerde Ermeni temsilciler hazır bulunmuştu"

Sevr hazırlık görüşmelerine Ermeni temsilcilerin de katıldığını ve bu temsilcilerin burada "soykırım" anlamına gelebilecek iddialar üzerinde durmadığını dile getiren Akçay, "Onlar Erzurum'un Ermenistan'a verilmesini istiyorlardı ve kendilerini zulüm görmüş bir halkın temsilcisi olarak değil, silahlı mücadele kapasitesine ve imkanlarına sahip olan, belirli bir siyasal gayesi bulunan bir güç olarak tanıtmaya ve kabul ettirmeye çalışmışlardır." dedi.

Akçay, bu konunun 1970'li yıllardan itibaren gündem yapılmaya başlandığını belirtti.

Deniz Akçay, Sevr Antlaşması'nın hiçbir zaman yürürlüğe girmemekle birlikte 1920 yılının Şubat-Temmuz ayları arasında cereyan eden ve müttefik devletlerin en üst düzeyde temsil edildiği 6 hazırlık konferansındaki görüşmelerin özellikle 1915 olaylarının gerçekliği, boyutu, tarafların gerçek siyasal beklenti ve gayeleri açısından bugünlerde önem arz ettiğini söyledi.

Bu çerçevede yapılan görüşmeler sırasında herkesin belirli bir temel hedefin peşinde olduğunu anlatan Akçay, burada "kıyım" terimi kullanılmış olmakla birlikte bu konuda gerek sayılar açısından gerekse olayların cereyan şekli ve özellikle Osmanlı Devleti açısından belirli bir sorumluluğun gündeme gelip gelemeyeceği konuları üzerinde de özellikle durulmadığını kaydetti.

Sevr hazırlık görüşmeleri sırasında, arada bir yan argüman olarak değinilen 1915 olayları üzerinde değil, "Erzurum'un Ermenistan'a mı yoksa Türkiye'ye mi verilmesi gerektiği" konusu üzerinde durulduğuna işaret eden Akçay, Fransızların Erzurum'un bir Ermeni şehri olduğunu ve Ermenistan'a verilmesi gerektiğini, İngilizlerin ise Erzurum'un bir Türk şehri olduğunu, dolayısıyla Türkiye'ye verilmesi gerektiğini savunduklarını anlattı.

"Ulusal orijine vurgu yapılmamıştır"

Deniz Akçay, burada Ermeni meselesiyle ilgili herhangi bir tezin ortaya atılmadığı ve Osmanlı padişahının sorumlu tutulması konusuna da girilmediğini ifade ederek, Sevr

Antlaşması'nda "topluca öldürmeler"den bahsedilmekle birlikte herhangi bir etnik, dinsel veya ulusal orijine kesinlikle atıfta bulunulmadığına vurgu yaptı.

Akçay, 1915 olaylarıyla bağlantılı iddiaların tarihi gerçeklik derecesinin araştırılmasının ötesinde, "devletler hukuku normları" açısından da incelenmesinin gerekli olduğunu söyledi.

"Lahey'deki Sırbistan kararı önemli"

Lahey Adalet Divanı'nın, "1948 Birleşmiş Milletler Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi" kapsamında olmak üzere Bosna Hersek'in Sırbistan ve Montenegro (Karadağ) aleyhindeki başvurusu hakkında 26 Şubat 2007'de bir karar aldığını anlatan Akçay, bu kararda Lahey "soykırım" iddialarının çok titiz ve dar bir yoruma tabi tutulduğunu dile getirdi. Akçay, şöyle devam etti:

"Karara göre her şeyden önce soykırım suçunun oluşabilmesi için belirli bir etnik, ulusal, dinsel grubun tamamen yok edilmesi özel kastıyla hareket edilmiş olduğu saptanabilmelidir. Bu çerçevede etnik temizlik zorunlu olarak soykırım olarak kabul edilmemektedir.

Adalet Divanı, devletin soykırım sorumluluğunun araştırılmasında tam denetim kıstasını değil, etkin denetim gibi daha dar kapsamlı bir sorumluluk kıstasını kullanmayı tercih etmiştir. Bizzat divan, kararında da tam denetim kıstasının, özellikle davalı devletin sorumluluğunu ağırlaştıracak nitelikte olduğu için etkin denetim kıstasını tercih etmiş olduğunu açıkça belirtmiştir.

Divan, Bosna Hersek'in tanık dinleme taleplerini reddetmiş, Sırp paramiliter güçlerin Bosna'da işledikleri ve BM organlarının da 1992'den itibaren dikkati çekmiş olduğu saldırı, ağır insan hakları ihlalleri faaliyetlerinin Sırbistan makamları tarafından organize edilip edilmediğini de ayrıca araştırmamıştır."

Akçay, Lahey Adalet Divanı'nın soykırım iddialarının değerlendirilmesinde temkinli olarak nitelendirilebilecek bir yaklaşım benimsemeyi tercih ettiğini anlatarak, şunları kaydetti:

"Geçmişteki olaylarla bağlantılı iddiaların kendi tarihsel çerçevesi içinde gerçeklik ve boyutlarının titizlikle araştırılması belirleyici önem taşımaktadır. Ancak bu ilk inceleme yeterli olmayıp ayrıca günümüzde oluşan yeni norm ve norm uygulamalarının da dikkate alınması gerekmektedir. Sırbistan aleyhindeki Bosna başvurusuna ilişkin Lahey Adalet Divanı'nın kararı da bu bakımdan büyük önem taşımaktadır. Divan kararının saptamış olduğu kıstaslar, soykırım iddialarının son derece ayrıntılı bir hukuksal incelemeyi gerektirdiğini ortaya koymaktadır."

"Ermeni iddiaları AİHM'e gelemez"

Dr. Deniz Akçay, 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni iddialarının "Perinçek davası" ile AİHM'e de girdiğine dikkati çekerek, mahkemenin, büyük daire aşamasında soykırım iddiasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) çerçevesinde mahkeme tarafından incelenemeyeceğine karar verdiğini anlattı.

Bu bakımdan, söz konusu soykırım iddiasının bir daha AİHM'e getirilemeyeceğini aktaran Akçay, "AİHS'nin 1. ve 19. maddelerine dayanarak, görev alanı ile yetki alanı arasındaki farkı vurgulayan AİHM'in bu yaklaşımı önemli kazanım olarak kabul edilebilir." dedi.

* **AVİM notu:** Dr. Deniz Akçay'ın bu röportajda ifade ettiği görüşleriyle ilgili olarak, Uluslararası Suçlar ve Tarih / International Crimes and History dergisinin Mart 2018'de yayınlanan 18. sayısında yer alan "Sevr Antlaşması Hazırlık Görüşmelerinde 1915 Olayları Konusu ve Bugünkü Uluslararası Yargı Kararlarına Göre Değerlendirilmesi" başlıklı makalesine https://avim.org.tr/images/uploads/Yayin/ust-sayi-18-2.pdf adresinden ulaşabilirsiniz.

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: AKÇAY, Deniz. 2026. "DR. DENİZ AKÇAY: 'SEVR ÖNCESİ GÖRÜŞMELERDE ERMENİ İDDİALARI GÜNDEME GELMEDİ'- Anadolu Ajansı - 01.10.2018." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2018 / 58. Ekim 01. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/Blog/DR-DENIZ-AKCAY-SEVR-ONCESI-GORUSMELERDE-ERMENI-IDDIALARI-GUNDEME-GELMEDI-Anadolu-Ajansi-01-10-2018

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır